

УДК 262.14-055.71(477.86)“1946/1989”

Ольга МАСЛІЙ*Інституту історії, політології і міжнародних відносин
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника***ДІЯЛЬНІСТЬ ЗГРОМАДЖЕННЯ СЕСТЕР МИРОНОСИЦЬ
НА ПРИКАРПАТТІ В «КАТАКОМБНИЙ» ПЕРІОД
ІСНУВАННЯ УГКЦ (1946–1989 рр.)**

У статті досліджується історичний розвиток жіночого чернечого Згромадження сестер мирноносиць на Прикарпатті. Основну увагу приділено висвітленню діяльності спільноти мирноносиць у «катакомбний» період існування УГКЦ 1946–1989 рр. Автор описує процес ліквідації чернечого життя сестер мирноносиць з приходом радянської влади, нелегальну діяльність монахинь і їхній внесок у релігійне життя Станиславівської, пізніше Івано-Франківської єпархії.

Ключові слова: згромадження, монахиня, підпілля, Станиславівська єпархія.

У 2014 р. згромадження сестер мирноносиць відзначило 100-літній ювілей від часу свого заснування. Понад 85 р. історичний шлях спільноти мирноносиць пов'язаний із Прикарпаттям. Метою доповіді є висвітлити внесок сестер мирноносиць у розвиток Станиславівської, а пізніше Івано-Франківської єпархії, на сьогодні – митрополії, в «катакомбний» період існування УГКЦ.

Головні відомості про нелегальну діяльність згромадження мирноносиць на території Прикарпаття подають документи Державного архіву Івано-Франківської області, архівні матеріали Інституту історії Церкви (Львів) та приватного архіву Згромадження сестер мирноносиць (Івано-Франківськ). На сьогодні існує декілька праць, які частково описують історичний розвиток спільноти мирноносиць. Окремі розвідки в контексті загальної історії Церкви зробили Ігор Андрухів, Марія Вуянко, о. Іван Репела [23; 26; 32].

Згромадження сестер мирноносиць було засноване 1914 р. в Кристинополі (сучасний Червоноград) на Львівщині ієромонахом Юліаном Дацієм ЧСВВ. Завданням згромадження було, як записано в Статуті: «Щоб подібно, як євангельські мирноносиці зі св. Марією Магдалиною служили Христові за життя і після смерті, так і сестри мирноносиці, крім старання про власну досконалість і святість, мали приймати до своїх приютів убогих, котрі всіма були погорджені, опущені, забуті, і власним коштом їх утримувати аж до смерті» [34, с. 4].

За першу чверть століття свого існування спільнота тричі змінила місце проживання в монаших домах: з 1914 до 1920 рр. сестри проживали в Кристинополі, з 1920 до 1932 рр. – у с. Підгірці коло Золочева на Львівщині, а з 1929 р. до 1932 р. розпочався поступовий переїзд згромадження в селище Богородчани поблизу Станиславова. До Станиславівської єпархії сестри мирноносиці переїхали за сприяння

єпископа Г. Хомишина, який неодноразово відвідував черниць у Підгірцях. Сестри отримали письмовий дозвіл на переїзд із Львівської Архієпархії до Станіславівської від єпископа Хомишина 1 вересня 1928 р. [15, с. 275].

Перші монахині – с. Венямина Бойко та с. Павліна Шипот приїхали до Богородчан 23 грудня 1929 р., а 30 грудня цього ж року переїхало ще 6 сестер [15, с. 197]. Замешкали черниці у невеличкому «шляхетському» будинку, збудованому у XVIII ст. (сьогодні знаходиться по вулиці М. Грушевського, 15), що мав тимчасово служити за монастир. У 1933 р. за допомогою єпископа Г. Хомишина було завершено будівництво монастирського приміщення для сестер мироносиць. Новий монастир являв собою велику двоповерхову споруду з численними господарськими приміщеннями. На 1935 р. у новозбудованому монастирі проживали 64 сестри та 15 одиноких людей, якими вони опікувалися [31, с. 94].

Новий осідок на території Станіславівської єпархії згромадження мироносиць відкрило 10 лютого 1943 р. в м. Городенка, де черниці розпочали працю в місцевій лікарні. Першими сестрами мироносицями, які приїхали на місце праці були: с. Євгенія Квасниця, с. Тереса Садловецька, с. Зиновія Ковальчук, с. Ірина Шийка [10, с. 9].

Поступова ліквідація згромадження мироносиць розпочалася після звільнення території краю від німецько-фашистських військ у 1944 р., коли радянська влада відновила переслідування УГКЦ та всіх її інституцій. Майже відразу після повернення радянських військ у Західну Україну Народний Комісаріат Внутрішніх Справ (далі – НКВС) ретельно почав збирати тенденційну інформацію про «співпрацю з фашистами» та «антирадянську діяльність» ієрархів Церкви і духовенства [26, с. 64].

На 1944 р., як дізнаємося з архівних матеріалів, спільнота налічувала 70 осіб. У Державному архіві Івано-Франківської області знаходимо документ, датований 22 січня 1945 р., у якому уповноважений Ради в справах релігійних культів при Раді Народних Комісарів (далі – РНК) СРСР по Станіславській області вимагав від єпископа Г. Хомишина подати інформацію про кількість монастирів, монахів і монахинь на території Станіславської області. У листі «До Уповноваженого Ради у справах релігійних культів при РНК СРСР» під № 183 від 13 лютого 1945 р. єпископський ординаріат писав про сестер мироносиць: «Матірний монастир Згромадження сестер мироносиць знаходиться в Богородчанах, до якого належить 50 гектарів землі. Монахині самі се поле обробляли за мирних часів. Завданням цих сестер є обходити хорих і провадити приют для старців. У монастирі було 70 сестер» [1, арк. 5].

З другим приходом Червоної армії в середині 1944 р. сестри мироносиці змушені були на вимогу влади надати частину свого монастирського приміщення для потреб радянського війська. Очевидець цих подій с. Ігнатія Васько у своїх спогадах свідчила, що одного разу, коли вона вранці пішла на господарку, то почула стогін умираючого чоловіка та побачила на другому поверсі шибеницю. Сестра Ігнатія згадувала: «Я розказала настоятельці, бо зрозуміла, що то військові наших людей мучать». Залишатися в такому будинку, де мордували та вбивали людей, монахині більше не могли. Сестра настоятелька Януарія Башук попросила у тодішньої влади, щоб сестрам надали інший будинок для проживання.

Прохання було прийняте, і згромадження отримало два невеликі будинки у с. Ляхівці (сучасне с. Підгір'я Богородчанського району) [9, с. 5].

Широкомасштабна акція з ліквідації греко-католицьких монастирів на теренах Станіславської області почалася після того, як облвиконком наприкінці березня 1946 р. затвердив «План-проект переселення і злиття монастирів і монахів греко-католицької церкви в Станіславській області» [23, с. 61]. Згідно з планом, на першому етапі передбачалося переселити всіх монахів і монахинь до більших монастирів, а на другому – повністю закрити монастирі області, які не бажали переходити на православ'я [33, с. 259].

Однак заходи радянської влади не стосувалися спільноти мирноносиць, тому що сестри ще перед ліквідацією монастирів залишили свій матірний дім у Богородчанах і розійшлися. Так, коли уповноважений Ради в справах релігійних культів при РНК СРСР по Станіславській області подавав інформацію про стан монастирів, на 1 квітня 1946 р. вже навіть не згадав про Згромадження сестер мирноносиць [1, арк. 7].

Перші роки після ліквідації монастиря були надзвичайно важкими. Перед черницями поставлено єдине завдання – вистояти у вірі й вижити за несприятливих умов. З початком переслідувань сестри мирноносиці шукали місця проживання в різних місцевостях. Частина сестер залишилася в с. Ляхівцях Богородчанського району, інші – перейшли жити до Станіслава, декілька сестер продовжували опікуватися лікарнею в м. Городенці. Усім їм найперше необхідно було знайти роботу, інакше вони зазнавали б переслідування як «нетрудовий елемент» [27, с. 19]. Однак жодна сестра мирноносиця, якщо порівняти з іншими монахами спільнотами, не була заарештована чи вислана в далекий Сибір. Причиною цього було, мабуть, те, що сестри вели більше молитовне життя, окрім опіки над убогими, не виконували жодного іншого суспільного служіння, тому й не становили великої загрози для радянської влади.

Монахині, що знайшли помешкання у Станіславі, влаштувалися працювати в медичні заклади. Так, шість сестер мирноносиць працювали у Станіславському будинку немовляти по вул. Лукасінського (тепер – вул. Є. Желехівського), чотири монахині – в Станіславській інфекційній лікарні по вул. Жовтневій (тепер – вул. Гетьмана Сагайдачного), три – в пологовому будинку по вул. Пушкіна (тепер – вул. В. Чорновола) [26, с. 114]. Тут вони утворили невеликі нелегальні спільноти. У с. Ляхівці залишилися переважно старші сестри, які вже фізично були не здатні працювати на громадських роботах.

Останні роки сталінського керівництва – 1946–1953 – увійшли в історію як період найбільшого переслідування духовенства. Часті ревізії, обшуки, вигнання з будинків стали щомісячним випробовуванням для монахинь. Перевірки найчастіше відбувалися вночі й відбирали багато сил. Органи Комітету Державної Безпеки (далі – КДБ) знали всіх сестер, що прийшли до монастиря ще до 1946 р., тому старші сестри не боялися відкрито визнавати свою приналежність до УГКЦ та до свого згромадження.

Після 1946 р. багато священників, що не бажали прийняти православ'я, були заслані в концтабори Сибіру. Сестри за зароблені кошти

відсилали посилки ув'язненим отцям: о. Авксентію Бойчуку, отцю ігумену Григорію Балагураку ЧСВВ, о. Симеону Лукачеві та о. Івану Слизюку, пізнішим станіславським єпископам. А після повернення священників з ув'язнення монахині часто приходили їм на поміч з налагодженням душпастирської діяльності. Неодноразово черниці ставали свідками чергових переслідувань духовенства. Так, с. Ігнатія Васько свідчила про опромінення владики Івана Слезюка в листопаді 1973 р. «Вони його спалили... Вони гадали, що ми не знаємо, що вони зробили з ним», – згадувала сестра [30, с. 53].

Незважаючи на важкі часи переслідування, спільнота мирноносиць активно дбала про своє духовне життя. Сестри, хоч і жили окремо, ніколи не припиняли зв'язок. Зберігалася структура монастиря, настоятелькою до 1965 р. була с. Януарія Башук, а від 1965 р. – с. Антонія Івашків, яка виконувала це служіння впродовж 25 років [18, с. 60,61]. Духовну опіку над Згромадженням сестер мирноносиць здійснював о. Пахомій Борис, який з 1961 р. був протоігуменом Василянського Чину [27, с. 19].

У 1964 р. черниці купили будинок по вул. Індустріальній, 8 у м. Івано-Франківську. Цей будинок став об'єднавчим центром для цілого Згромадження сестер мирноносиць протягом усього часу підпілля. Сюди часто сходилися інші сестри згромадження, приходили священники для служіння Святої Літургії. Згодом міліція взяла цей будинок сестер під особливий контроль.

Причиною цього стали події жовтня 1965 р., коли на засланні в далекому Челябінську помер колишній ігумен монастиря оо. Василян у Станіславі о. Григорій Балагурак. Отець Ігнатій Янтух ЧСВВ привіз тіло померлого у Станіслав до сестер мирноносиць, у яких і відбувся обряд похорону [32, с. 31]. Сам о. Г. Балагурак був знайомий з монахинями ще до свого арешту. Упродовж декількох років він щотижня приїжджав до них у Богородчани, повчав та сповідав, деколи служив Святу Літургію. Сестри мирноносиці ще до переслідування опікувалися його батьком, який останні роки свого життя доживав у їхньому притулку. Саме тому час від часу відповідно до «кадебістського плану» відбувалися обшуки. У монахинь забирали цінні церковні речі, богослужбові книги. Після кожного наступного обшуку органів влади с. Андріяна Леськів ішла до керівників і випрошувала назад книги, фелони, чаші, хрести [10, с. 10].

Протягом усього часу переслідування УГКЦ духовенство перебувало на обліку в уповноваженого у справах релігії при Раді Міністрів СРСР. Щороку здавали звіт про місце перебування монахинь, їх кількість, місця праці та домашній побут. У доповідній записці 1971–1972 рр. писалося про черниць: «...Із матеріалів бачимо, що частина цього монашого елемента групується за принципом колишніх орденів... Так, наприклад, по вул. Індустріальній проживає чотири монашки на чолі з колишньою заступницею настоятельки Івашків ... Проживаючи групами, монахині зберігають чернечий устав та уніатський обряд» [2, арк. 51,52].

Органи влади не тільки спостерігали за «монашим елементом», але й вживали відповідних заходів, щоб сестри не проводили активної діяльності. Про це, зокрема, свідчить доповідна записка «уповноваженого» А. Атаманюка, що була написана 1972 р. «голові виконкому

Івано-Франківської обласної Ради депутатів трудящих тов. Кайкану»: «... вважаю за необхідне доручити домовим комітетам, домоуправлінням і дільничним міліції вести нагляд за монахинями і своєчасно запобігати якій-небудь їхній релігійній діяльності» [2, арк. 53].

Дуже часто з монахинями проводили «індивідуальні розмови» для роз'яснення «Законодавства про релігійні культури». З архівних документів дізнаємося, що сестри відкрито визнавали приналежність до згромадження, католицьке віросповідання, не боялися говорити, що вони слухають «Голос Ватикану». Коли ж їх запитували про інших сестер, про діяльність уніатських священиків, то вони завжди запевняли «уповноваженого», що «ніяких зв'язків з іншими монашками й уніатськими священиками не підтримують» [5, арк. 32, 56].

На 1 грудня 1975 р. сестри мирносиці проживали за такими адресами в м. Івано-Франківську: по вул. Індустріальній, 8, по вул. П. Морозова, 8/1 (тепер – вул. Є. Озаркевича), Безкровного, 15/6 (тепер – вул. В. Маланюка), по вул. Чкалова, 24/3 (тепер – вул. Гетьмана П. Дорошенка) [3, арк. 34]. У м. Городенці на обліку «уповноваженого» до 1984 р. була тільки одна черниця, і лише на 1 жовтня того ж року подавалася інформація, що тут проживало три сестри мирносиці [7, арк. 26].

Протягом усього часу підпілля апостолят сестер монахинь різних спільнот істотно не відрізнявся: усі вони навчали катехизму, готували дітей та дорослих до хрещення, сповіді, одруження, організували таємні богослужіння і повідомляли про них вірних, розповсюджували молитовники та релігійну літературу, переховували Святі Тайни. Саме такою діяльністю займалися також сестри в Городенці. Сестра Ірина Шийка згадувала, що служителями в них були о. Роман Винничук, о. Роман Гудзан, о. Степан Гаєцький, о. Василь Комаринський, о. Василь Бартко, о. Софрон Дмитерко, о. Іван Репела, о. Никодим Гуралюк [14, с. 11; 12, с. 7]. Через такий підпільний апостолят будинок сестер часто підпадав під обшук, а монахині – під допити [14, с. 13].

У 1983 р. «уповноважений у справі релігії по Івано-Франківській області» видав особливе розпорядження, в якому була чітка заборона, щоб до будинків, де проживають колишні монахині, нікого не приписувати. Таке рішення було прийняте після чергової перевірки сестер 12-13 липня 1983 р. Старший інспектор І. П. Матейко в доповідній записці «Довідка про перевірку способу життя, поведінки і прописки за місцем проживання колишніх черниць, які проживають у м. Івано-Франківську» подав таку інформацію: «Із даних перевірки відомо: колишнім монахиням за адресами, які ми перевіряли, вдається приписувати до себе важливих для них осіб (також колишніх монахинь або ж тих, хто готується до прийняття такого способу життя)... Практика говорить сама за себе – вони, як правило, знаходять одні одних і всіма способами намагаються жити разом, групами для виконання монаших обрядів» [6, арк. 40, 41].

Для збереження духовності сестри мирносиці продовжували свої літургійні практики. Адже у більшості вони жили невеликими спільнотами, тому не було жодних перешкод для спільної молитви. Переважно всі сестри намагалися зранку помолитися Утреню, Часи, зробити розважання над

уришком зі Святого Письма, бути на Божественній Літургії або принаймні запричащатися, а після цього йшли на роботу. Після праці знову мали спільну молитву. Настоятелька дбала про духовні вправи – реколекції. Так, сестри старалися проводити реколекції перед Неділею Мироносиць і перед святом св. Марії Магдалини, чергуючись у будинках в Івано-Франківську, біля Львова (с. Желдець Сокальського району) чи м. Городенці. Усі роки підпілля постійну духовну і моральну підтримку надавали згромадженню отці: Пахомій Борис, Єронім Тимчук, Софрон Дмитерко, Йосиф Данилович, Микола Волосянко, Петро Дудчак, Роман Винничук, Іван Демушка, Миколай Малярчук, Михайло Матвійців [11, с. 15, 16].

Сестри мироносиці жили дуже скромно, завжди облаштовували свої будинки як монастир. Так, 10 жовтня 1984 р. представники державних органів влади після «відвідування сестер» по вул. Індустріальній, 8 записали про цей будинок у своєму звіті: «В чотирьох кімнатах, які займають Івашків та Леськів, ми зауважили на стінах кожної з них, розвішано багато уніатських ікон, яких ми нарахували 36, хрести з уніатським розп'яттям, різні статуї святих, метрової величини статуя Божої Матері із гіпсу, на двох столах також хрести, великі ікони, квіти та інше. Івашків та Леськів мають молитвеники, видані в Жовкві. Складається враження, що будинок є місцем зібрання монахинь із інших міст» [8, арк. 28].

Наприкінці 80-х рр. ХХ ст. згромадження нараховувало 27 членів, це були переважно сестри поважного віку. Протягом 1945–1989 рр. Згромадження сестер мироносиць втратило щонайменше 39 членів, які відійшли з життя. Щоправда, такі дані не є досить точними, бо взяті з «Пом'яника сестер мироносиць», можливо, кількість померлих сестер була дещо більшою, а їх не записано у книгу померлих [18, с. 1].

Відновила свою діяльність спільнота мироносиць разом із цілою УГКЦ у 1989 р., коли почалося новітнє національне відродження і стало зрозуміло, що Церква не знищена, а тоталітарний режим, незважаючи на всі спроби, не зумів підірвати основ її існування. Щоб активізувати свою діяльність та наново відновити своє чернече життя, спільнота мироносиць у червні 1989 р. скликала капітулу згромадження, яку очолив єпископ Софрон Дмитерко ЧСВВ.

Таким чином, щоденна вірність декількох десятків черниць Згромадження сестер мироносиць своїй Церкві та своєму Уставу дала можливість зберегти УГКЦ. З демократизацією суспільного життя в радянській Україні і розпадом СРСР на зламі 80–90-х рр. ХХ ст., монаша спільнота відновила своє функціонування. Релігійна діяльність монахинь серед мирян протягом усього часу підпілля стала значним внеском у процес відновлення УГКЦ на Прикарпатті, а з проголошенням політичної незалежності України розквітла тисячами свідчень, що Церква не зламана і є повною життя для Бога та рідного народу.

Список використаних джерел:

1. Державний архів Івано-Франківської області (далі – Держархів Івано-Франківської обл.). – Ф. Р-388 (Уповноважений Ради в справах релігійних

культів при РМ СРСР по Івано-Франківській області, 1944–1989 рр.), оп. 2, спр. 31 (Сведения и переписка о монастырях, ведомости о монахах и монашках греко- и римо-католической церкви по Станиславской области), 66 арк.

2. Держархів Івано-Франківської обл. – Ф. Р-388, оп. 2, спр. 112 (Материалы о наличии и деятельности униатов, покутников, монахов и монахинь (1971–1972 гг.)), 213 арк.

3. Держархів Івано-Франківської обл. – Ф. Р-388, оп. 2, спр. 123 (Документи про наявність та діяльність уніатів, покутників, колишніх монахів і монахинь (інформації, довідки, списки за 1975 р.)), 49 арк.

4. Держархів Івано-Франківської обл. – Ф. Р-388, оп. 2, спр. 149 (Документи про наявність та діяльність уніатів, покутників, колишніх монахів і монахинь (інформації, довідки, списки за 1980 р.)), 69 арк.

5. Держархів Івано-Франківської обл. – Ф. Р-388, оп. 2, спр. 164 (Документи про наявність та діяльність уніатів, покутників, колишніх монахів і монахинь (інформації, довідки, списки за 1983 р.)), 63 арк.

6. Держархів Івано-Франківської обл. – Ф. Р-388, оп. 2, спр. 174 (Документи про наявність та діяльність уніатів, покутників, колишніх монахів і монахинь (інформації, довідки, списки за 1983 р.)), 43 арк.

7. Держархів Івано-Франківської обл. – Ф. Р-388, оп. 2, спр. 185 (Документи про наявність та діяльність уніатів, покутників, колишніх монахів і монахинь (інформації, довідки, списки за 1984 р.)), 40 арк.

8. Держархів Івано-Франківської обл. – Ф. Р-388, оп. 2, спр. 193 (Документи про наявність та діяльність уніатів, покутників, колишніх монахів і монахинь (інформації, довідки, списки за 1985 р.)), 33 арк.

9. Архів Інституту Історії Церкви (далі – АІЦ). Інтерв'ю з с. Ігнатією (Анною Васько) ЗСМ від 10.01.1994, м. Івано-Франківськ. Інтерв'юер: Н. Павликівська // АІЦ, П-1-1-834, с. 14.

10. Інтерв'ю з с. Іриною (Теклею Шийкою) ЗСМ від 27.06.2000, Івано-Франківська обл., м. Городенка. Інтерв'юер: Н. Павликівська // АІЦ, П-1-1-327, с. 27.

11. Інтерв'ю з с. Любомирою (Марією Градюк) ЗСМ від 11.01.1994, м. Івано-Франківськ. Інтерв'юер: Н. Павликівська // АІЦ, П-1-1-356, с. 16.

12. Інтерв'ю з с. Йосафатою (Євдокією Пилипів) ЗСМ від 08.05.2000, Івано-Франківська обл., смт. Богородчани. Інтерв'юер: Н. Павликівська // АІЦ, П-1-1-1104, с. 8.

13. Інтерв'ю з с. Марією (Євдокією Роспопою) ЗСМ від 21.04.2001, м. Коломия Івано-Франківської обл. Інтерв'юер: М. Годованець // АІЦ, П-1-1-833, с. 24.

14. Інтерв'ю з с. Василією (Олександрою Трухан) ЗСМ від 21.01.1994, м. Івано-Франківськ. Інтерв'юер: Н. Павликівська // АІЦ, П-1-1-828, с. 13.

15. Архів Згромадження Сестер Мироносиць (далі – АЗСМ). Історія Згромадження Сестер Мироносиць 1914–1939 рр. – 278 с.

16. АЗСМ. Правильник для приютів Згромадження Сестер Мироносиць. 1914. – 11 с.

17. АЗСМ. Книга вступаючих до Згромадження Сестер Мироносиць 1989–2009 рр. – 60 с.

18. АЗСМ. Пом'яник сестер мироносиць (1948–2009 рр.). – 73 с.

19. АЗСМ. Спогади с. Ірини Шийки, 2001, м. Івано-Франківськ. Інтерв'ю: с. Антонія Драй ЗСМ. – 13 с.
20. АЗСМ. Спогади о. Павла Менделюка, 2003, м. Львів. Інтерв'ю: с. Августина Чорноус ЗСМ. – 3 с.
21. АЗСМ. Спогади с. Тереси Валійон, 13 лютого 2008 р., м. Івано-Франківськ. Інтерв'ю: с. Андрея Маслій ЗСМ. – 2 с.
22. АЗСМ. Устави Згромадження Сестер Мироносиць удержуючого і обслуговуючого убогих і сироти під покровом св. Марії Магдалини, 1914. – 48 с.
23. Андрухів І. Релігійне життя на Прикарпатті: 1944–1990 роки. Історико-правовий аналіз / Ігор Андрухів. – Івано-Франківськ, 2004. – 344 с.
24. Бабій В. З вірою і терпінням. Сестра Йоанна Соловей / В. Бабій. – Івано-Франківськ, 1997. – 31 с.
25. Баран В. Україна в умовах системної кризи (1946–1980-ті рр.): в 15 т. Т. 13. Україна крізь віки. / В. Баран, В. Даниленко. – К., 1999. – 302 с.
26. Вуянко М. Монастирі Івано-Франківська (Станіславова) / Марія Вуянко. – Івано-Франківськ, 1998. – 214 с.
27. Гіщинський В. Тернистий шлях Василіянського Чину в роки панування в Західній Україні радянського комуністичного режиму (1939–1989) / В. Гіщинський // Місіонар. – 2007. – №3. – С. 19-31.
28. Гук В. Преосвященний владика Кир Павло Василик / В. Гук. – Коломия, 1999. – 63 с.
29. Кошетар У. П. Українська Греко-католицька церква в суспільно-політичному житті Галичини (1900–1939 рр.) / У. П. Кошетар. – К., 2005. – 128 с.
30. Маттеї Д. Україна – земля мучеників / Джампаоло Маттеї; [пер. з італ. о. О. Лісовського]. – Жовква: Місіонер, 2014. – 194 с.
31. Монастирі Української Греко-Католицької Церкви. – Львів: Свідчадо, 2006. – 104 с.
32. Репела І. До історії Згр. сс. Мироносиць / Ізидор Репела // Світло. – 1991. – № 3. – С. 31–34.
33. Сергійчук В. Нескорена Церква. Подвижництво греко-католиків України в боротьбі за віру і державу / [упорядкув. Володимир Сергійчук]. – К.: Дніпро, 2001. – 492 с.
34. Статут Товариства «Мироносиці» під покровом св. Марії Магдалини в Кристинополи. – Жовква, 1920. – 8 с.

Olga MASLIY

**ACTIVITY OF ASSOCIATION OF NUNS ON PRYKARPATTYA
IN A «CATACOMB» PERIOD OF EXISTENCE
OF UGKC (1946–1989)**

In the article is investigated historical development of woman monastic association of nuns on Prykarpattya. Basic attention is spared to illumination of activity of association of nuns in a «catacomb» period of existence of UGKC in 1946–1989. An author describes the process of liquidation of monastic life of

sisters of nuns with arrival of soviet power, illegal activity of nuns and their payment in religious life.

Keywords: *association, a nun, underground, diocese of Stanislaviv.*